

Anders Madsen

DROSTRUPGÅRD, LÆBORG SOGN

Af Jens Busk Jensen

At skrive om en mand, man ikke selv har kendt, men kun har hørt andre fortælle om, er ikke let. Men jeg vil her prøve at fortælle lidt om en mand, som jeg synes er det værd.

Manden er *Anders Madsen*, der ejede Drostrupgård fra 1890 til 1909. Han var fynbo, var meget dygtig og så arbejdsom, at man må undre sig over, at et menneske kan byde sig selv det, han gjorde. Anders Madsen blev ofte omtalt også længe efter, at han var rejst fra egnen. Jeg mindes ikke, at der blev talt nedsættende om ham, nej, folk syntes bare, at han sled for hårdt.

Drostrupgård var dengang på 217 tdr. land og 14 tdr. land eng i Gesten kær, en stor, mager gård. Anders Madsen brugte megen kunstgødning og havde den største kvægbesætning i sognet, mange gode heste, som nok måtte blive brugt, samt plage og føl. Karlene kørte gødning om vinteren, når vejret var til det. Gødningen blev dengang strøet tyndere og strakte længere end nutildags. Længe efter, at Anders Madsen var rejst, sagde folk, når avlen på Drostrupgård kom på tale: »Det ka' hows Anders Madsen endnu«.

Jeg forestillede mig Anders Madsen som en krumslidt, forslæbt skikkelse. Jeg mindes dunkelt, da jeg var fire år, at han gik mellem sine køer. Det eneste, jeg husker, er, at han gik hurtigt. Nu har jeg af et par mænd, der er ældre end jeg, fået oplyst, at han var lidt over middelhøjde, ret bredskuldret, mager, men rank, med lidt krum næse og kindskæg, mørk af lød og med grånende hår, en smuk mand! Når han havde travlt, og det havde han for det me-

ste, lød det, som om han græd, thu, hu hu. Heraf min forestilling om den forslæbte og nedslidte mand.

Min far arbejdede meget for ham, men det var før, jeg kan huske; mine ældre søskende har fortalt, at far forkede korn en stjerneklar aften og kom til at sige: »Det er mærkeligt at tænke, at der er stjerner, der er større end Jorden«. Karlene brød ud i et voldsomt grin. »Nej, ham Mads kunne man da også bilde alting ind. For det kunne man sku da se, at de ikke var«. Større var deres viden ikke dengang. Når de slog græs i engen i Gesten kær, var der gerne tre leer i gang, og når de havde slået et par dage, skulle de gerne have hø med hjem, og det blev altid ud på aftenen, inden de nåede hjem. Om høsten kunne naboerne langt ud på aftenen høre Anders Madsen råbe til hestene, når han høstede med aflæggeren. Den første aflægger (høstmaskine), han fik, holdt ikke længe. Han havde ikke tid til at smøre, men det fik han da lært. Den aflægger havde nær taget livet af ham. Mens han kørte, bøjede han sig af en eller anden grund fremad, og en vinge greb fat og trak ham ned foran knivene, og han kom ind under bordet. Som ved et mirakel var der kommet en sten i knivene og havde standset maskinen i samme øjeblik. Et par karle kom løbende til, og den ene, der hed Frederik, udbrød: »Han er da død!« »Nej, gu er han ej, lille Frederik!« lød det på syngende fynsk inde under bordet. De fik Anders Madsen ud, men grimt var det. Om foråret stod han op, så snart han kunne se, og såede nogle tønder korn med hånden, inden karlene kom i marken. Karlene, ja. Anders Madsen havde somme tider karle nok om vinteren, men når varmen kom i luften, fløj nogle af dem bort som trækfugle, men der var også karle, der blev hos ham i flere år og blev ved at komme. Niels Olesen, handelsmand og gårdejer i Nyby, kom engang til Anders Madsen. Da havde han lige jaget en karl væk og sagde: »Ja, de karle! Jeg kan bestille lige så meget som tre sådanne karle!«

På marken var lange agre, og Anders Madsen satte somme tider tre spand heste og tre dobbeltpløve i gang. De to forreste spand gik af sig selv, og han kørte den bageste. Når de nærmede sig enden af ageren, løb han hen og vendte de forreste spand, inden det bageste nåede til enden.

Anders Madsen var ikke let at sætte i klemme. Engang, da han og et par karle var på Vejen station efter kunstgødning, blev der vrøvl. Karlene ville have fri. Den ene ville til det ene, den anden til noget andet, inden de kørte hjem. Anders Madsen ville, at de først skulle køre hjem og læsse af – så kunne de få fri. Men det ville de ikke, og enden blev, at de stak af fra heste og vogn. Der stod nu Anders Madsen med seks heste og tre læs gødning på stationen. Men han vidste råd. Han bandt de to bageste køretøjer efter det forreste, og så kørte han hjem med det hele. Og han fik i hvert fald hurtigt en ny karl.

Kr. Flintholm, fhv. gårdejer i Drostrup, har fortalt, at han som stor dreng engang hjalp med at tærse på Drostrupgård. Han smed rugneg ned fra et fire fags ruggulv, og Anders Madsen lagde i maskinen, der var hestetrukket. Det gik mod aften, og de manglede kun tyve-tredive neg, da Anders Madsen smed sig i de sidste neg og »peb«: »Nu kan jeg Søren bovsemig ikke mer!«

Jørgen Kristensen, der havde Gejlgård, kom en dag gående over Drostrupgårds østermark. Det var om efteråret og sidst på dagen. Anders Madsen havde været ved at så rug og var faldet med sæsækken, og det kneb med at komme op. »Lad mig så færdig for dig«, sagde Jørgen Kristensen. »Nej, det skal du ikke, Jørgen, du har selv nok at bestille. Sæt dig her og snak lidt med mig, så kan jeg igen; jeg mangler ikke ret meget, og jeg vil være færdig. Du kan hjælpe mig sækken på nakken, inden du går«. Og sådan blev det.

Anders Madsens kone hed Sofie. Hun var vist en rar kone. Hun kørte til mølle med en stærk og rolig hest, der

hed Tor. Altid med store læs, og da Tor blev så gammel, at den skulle slagtes, blev den ene hov stemplet, og den skulle karlen, der trak den til slagteren, have med hjem som bevis på, at hesten var slagtet og ikke solgt videre til en rakkerhandler.

Engang havde Anders Madsen fået et par treårs plage for en kassevogn, og de var ved at tage magten fra ham. Han fik dem da drejet op mod et dige og fik hold på dem. Han blev gal og sagde til karlen, at han skulle læsse en harve på vognen, og selv gik han ind og tog en frakke på og kørte så over på østermarken. Det var midt om formiddagen, og her harvede han så til sen aften, uden hverken han eller hestene fik vådt eller tørt. Han kunne være hård, men ikke ond mod dyrene. En pinsemorgen var der en vædder, der rendte panden imod, så han faldt. »Da skal jeg ordne dig!« sagde han, og så bandt han den og kastrerede den på stedet. En dag, mens de byggede på stalden, var nogle kvier kommet ud og løb ind under stilladset og Anders Madsen efter dem. Han løb da panden mod en planke, så han faldt bagover og besvimed. Da han begyndte at komme til bevidsthed, hældte Sofie en punch i ham, og så var han klar igen.

Hvorfor sled den mand så hårdt? vil mange sige. Ja, hvem kan svare herpå? Børn havde han og Sofie ikke, så det var jo ikke deres fremtid, han tænkte på. Der var en nabo, der havde flere drenge; en af dem ville Anders Madsens gerne tage som deres egen. Men dengang gav forældre ikke så let deres børn fra sig, selv om de havde mange af dem.

Det menneske, der kan blive så optaget af et stykke arbejde, at han, når det bliver aften, længes efter morgenen, så han kan fortsætte, han vil forstå Anders Madsen, for sådan vil jeg tro, han havde det. At drive Drostrupgård var det, han gik op i. Det fortravlede liv passede ham. »Det er ikke bare at få pengene ind, det er også at give dem rigtigt

ud«, sagde han. På visse områder var han vel nok nøjereg-nende, men jeg har aldrig hørt, at han var nærig. At låne et par heste til en nabo var han altid villig til. Kristian Kristensen i Drostrup fortæller, at hans far, Jørgen Kristensen, Gejlgård, engang lånte et par gode jyske heste af Anders Madsen. »Det var, som om de ikke regnede at trække en plov!« sagde han. Det var jo set med en drengs beundrende øjne.

Nu vil man vel tro, at en sådan mand kun levede for at arbejde og tjene penge. Offentlige bestillinger havde han vist ingen af og var heller ikke ude efter dem. Men var der sorg eller glæde i nabolaget, tog han og Sofie del i det som andre. Han var heller ikke så nærtagende i pengesager, hvad man godt kunne tro. Kristian Kristensen var som dreng i følge med Anders Madsen fra Vejen marked. Han trak nogle plage, som ikke var blevet solgt på markedet. »Ja, nu får jeg ikke de 3000 i sparekassen, jeg plejer at få – men det gør da heller ikke noget«.

Anders Madsen og Sofie kom fra Fyn, men hvorfra på Fyn ved ingen nu. I kirkebogen er de ikke nævnt. Da de i 1909 solgte gården, rejste de til Odense.

Nu kan Drostrupgård ikke længer »hows Anders Madsen«. Jorden kan vel ikke huske, men den skal nok reagere, eftersom vi behandler den. Er der noget, en bonde kommer til at holde af, så er det den jord, han arbejder med, og jo hårdere, han må arbejde, des kærere bliver den ham ofte (tænk på de gamle hede-bønder).

Derfor er det sært at se, hvordan der ødsles med god jord til byggeri omkring byerne, og så ligger sandjorden uden for til dyrkning. Drostrupgård er meget forandret, siden Anders Madsen og Sofie havde den. Den bedste jord op mod Læborg og engen i Gesten er for længst skilt fra. Så er der vel sket forbedringer på anden måde, bl.a. på bygnin-gerne. Men Anders Madsens store stald, 15 m bred, står da endnu.

Det, der her er meddelt, er bl.a. fra min far, der boede nabo til Drostrupgård, og en mand, der hed Hans Hansen og blev kaldt »æ lille skomager«. Han havde tjent flere år hos Anders Madsen, men er nu for længst død. Desuden Kristian Kristensen, Drostrup, der husker meget godt, og fra Kristian Flintholm, hvis far, Anton Flintholm, havde den såkaldte store fattiggård i Drostrup.

Hermed takker jeg de nulevende for, hvad de har meddelt.

Jens Busk Jensen, f. 1905. Fhv. bonde. Adr. Ribe landevej 11, Nyby, 6650 Brørup. Har tidligere skrevet en artikel i F.R.A.